

LO CRIT S'ESPANYA

SETMANARI CARLISTA ILUSTRAT

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA: trimestre.....1 pesseta	
FORA: idem1'25 "	
. ULTRAMAR Y EXTRANGER	
trimestre2'50 pesseta	
— Número solt: 5 céntims —	

ADMINISTRACIÓ:

EN LA BIBLIOTECA TRADICIONALISTA
Ronda Universitat n.º 14
APARTAT de CORREUS, N.º 147
ahont se dirigarà tota la correspondencia

— Número atrassat: 10 céntims —

D. Antón de Esguera

NOSTRE RETRATO

Es lo del aventatjat alumno de la Facultat de Dret d' eixa Universitat lliteraria, y distingit amich nostre, don Anton de Togores y Sala.

Lo senyor Togores es jóve de tracte finíssim, amable y de rellevants qualitats, las que menysprehuan l' QUÉ DIRÁN d' alguns de sos condeixebles, posá de manifest fá pochs días 'n la organització de la important Comissió escolar que fou á felicitar al senyor marqués de Cerralbo, y á la que acudiren 63 estudiants, á pesar de las pocas horas que transcorregueren desde la concepció hasta la realisació de tan noble idea, lo qual proba l' carácter actiu de nostre benvolgut amich.

Serveixi aixó d' estímol al senyor Togores y á tots los estudiants lleials, per prosseguir ab nous bríos y entusiasme cada dia creixent en la defensa del gloriós penó de Deu, Pàtria y Rey, que, regat ab la sanch de nostres pares, tants jorns de felicitat y ventura ha donat á nostr' aymada Pàtria.

CERTAMEN
DE
LO CRIT D' ESPANYA

Contestacions rebudas á la següent pregunta:

¿QUÍN ES LO MODO MÉS FÁCIL, PROMPTE, SEGÚ Y RADICAL D' ACABAR AB LOS LLIBERALS ESPANYOLS SENS FERLOSHI MAL?

17.—R. C., Cervera. Que triunfi Don Carlos, y tots los lliberals se farán carlistas quant veigin son bon modo de governar.

18.—J. S. y R., Lleyda. Probant ells un sol dia l' govern carlista.

19.—S. B., Mollerusa. Que Deu se 'ls emporti en lo regne del cel.

20.—M. J. R., Barcelona. Fomentant é imperant lo espirit apostòlic del clero.

21.—J. B. y M., Mataró. Armá l' infantería carlista á caball dels lliberals.

22.—J. L., Lleyda. Suprimí las tabernas y demés llochs de perdició.

23.—A. S., Reus. Que Don Carlos sigui de fet R. d' Espanya.

24.—J. A., Manlleu. Que per tots los cassinos y cafés hi haigi periódichs y llibres carlistas, á cada trona un Pare Coll, á cada poble un Cerralbo y que tothom tingui lo meu modo de pensar.

25.—M. S. S., Lleyda. Fundar Circuls Tradicionalistes en totas las poblacions de relativa importància, é imitar tots los carlistas, fins ahont arribin nostres forses, al Excm. Sr. Marqués de Cerralbo.

26.—F. de A. B., Badalona. Fer que tots sápigam los Manaments de la lley de Deu y 'ls de l' Iglesia, y 'ls practiquin, y..... adeu lliberals.

27.—J. F. F., Barcelona. Que governi Don Carlos.

28.—J. S., Puigreig. Ferloshi entendrer que lliberal y home de bé no pot ésser. Vaig á probarho: Tot lliberal es enemich del clero. Qui 's enemich del clero, es enemich del Papa. Qui 's enemich del Papa, es enemich de l' Iglesia. Qui es enemich de l' Iglesia, es en-

mich de Deu. Y qui 's enemich de Deu, no 's home de bé.

29.—S. P., Girona. Entregarlos al bras seglar del pinzell caricaturístich de 'n K. Mins ó de 'n Cilla, y á n' el punxó biogràfic de 'n *Flordelts* ó de 'n *Gay-Lussach*.

30.—L. R. F., Manresa. Que cada catòlich fassi un quart d' oració pera que Deu converteixi al lliberal més amich ó parent.

31.—J. Z., Barcelona. Fer tot lo possible pera no darlos cap classe de protecció, es á dir, no donarlos lo vot en las eleccions ni comprar rès en sos establiments.

32.—J. V. y R., Girona. Que tots los catòlichs carlistas no 's donguin vergonya de confessar públicament lo que son.

33.—C. V., Barcelona. Ferlos anar al desert de Sahara, y una vegada allí poden proclamar la República entre mitj de las feras.

34.—J. C. de C., San Gervasi de Cassolas. Que vinguí á Espanya á ocupar son T..... Don Carlos de Borbón; perque quant ell haigi donat á Espanya lo que li convé, no hi haurá lliberal que no deixi de serho y no exclami ab tota sa forsa: ¡Visca l' salvador de la Pàtria! ¡Visca Carlos VII!

35.—J. P., Barcelona. Alcansar de Deu la gracia de enviarlos al cel en un moment donat.

36.—V. S. y B., Ager. Donar atmellas ensucradas á la canalla, pera que per tot arreu cantin una lletanía que jo m' encarrego de fer.

37.—D. F., Manresa. Que continuhi governant en Sagasta pera que puguin ensitarse completament de la falsa lliberlat que concedeix son govern.

38.—M. B. y F., Barcelona. Cambiarloshi l' nom.

39.—S. B., Mataró. Que l' *Hereu* llegítim ocipi lo Escó de la *Casa Payral*, y que 'ls súbdits indignes y rebels á tant respectable autoritat sian colocats á pensió en los varis col·legis que Espanya poseheix á fora y á dintre de la Península.

40.—A. M., Lleyda. Que aprobin lo sufragi universal, y allavors los ho dirém de missas.

41.—B. C., Olot. Demostrarlos de pé á pá que governant ells causan la ruina de nostre pàtria.

42.—M. C., Olot. Repartir entre 'ls lliberals pobres unas quantas pessetas, y n' els richs unas quantas garrotadas.

43.—G. B., Santa Oliva. Demanar á Deu que cada espanyol se sembli al marqués de Cerralbo com un ou ab un altre.

44.—M. Q., Sans. Buscar una causa poderosa pera que 's desacreditin molt més.

45.—R. de G., Sans. Aprofitar l' ocasió del sufragi universal.

46.—A. E., Sans. Practicar la política d' atracció.

47.—J. G., Hostafrancs. Que hi haigi molta justicia y mènos lliberlisme, molts temples y mènos cafés, molta convicció y mènos egoisme, molts Cerrals y mènos Nocedals.

48.—S. F., Borjas Blancas. Que Deu se 'ls emporti.

49.—J. G. y M., Odena. Fer propaganda carlista en tots los llochs.

50.—J. G., Barcelona. Suprimir los manaments 6 y 7 de la Lley de Deu.

(Continuarà.)

LA SETMANA

Barcelona Cómica es un periódich ó cosa aixís que fá sombra setmanalment en Barcelona culta.

Lo qual no priva de que estigui escrit ab los peus.

Y sobre tot desde que está encarregat de la crónica un tal *Nitram*, que no falta qui diu que 's son propi directó *E. Martín Gall*.

Jo no ho asseguro.

¿Cóm haig de assegurar jo una *martingala* semblant?

Jo sols puch afirmar que la crónica.... enfermetat que pateix dit paper, ó sigui 'l Nitram crónich ó cronista que fá las vegadas de tal, es lo mateix *Martín* llegít al revés.

Sens dupte pera indicar que del revés s' ha de interpretar la seva secció.

Pro si per cas es aquest son intent, se talla del tot lo senyor Nitram.

Perque del revés y del dret, y de tots cantons, tot hom creurá que sa crónica es lo revers de molts cosas.

De la lliteratura y del bon gust, desde luego.

Are anem á veure si 'l senyor Nitram y sa crónica son lo revers de la bona educació.

Pera mostra, bastará aquest tres:

«*Lo Bram del Ase*, apodo demasiado decente, con que han bautizado todas las personas sensatas al semanario intitulado *Lo Crit d' Espanya*, está haciendo el borrego que es un primor.

Su último número lo consagra á dar de betún al esclarecido marqués de Cerralbo.

Transcribir la sarta de disparates y de inexactitudes que vomita, es de todo punto imposible.»

Ja ho veuhen: totes aquestas expectoracions son del Nitram de marras.

Un altre que tingués menos paciencia li diría *marracho*.

Jo no vull dirle semblant cosa, perque á més de tirar á perdre lo mot, imitaría á 'n ell en son tabernari llenguatje.

•*

Però continuhi, senyor Nitram:

«A continuación sigue *La Semana*, firmada por el incomparable Flordelís, que Dios debiera ya tener en la gloria.... literaria.»

Moltas gracias. Sento molt no poderli dir altre tant.

Aquí anava á dir jo que lo senyor Nitram comensa á desbarrar de mala manera; però ell m' evita dit treball.

«Empieza desbarrando de mala manera.»

¿Ho veuhen?

Més just es que veigin cóm:

«En una palabra, y para no caer en lo ridículo ha blando de semejantes melónidos, terminaré diciendo que si en el susodicho semanario hay cincuenta párrafos, existen tres millones de disparates en cada uno de ellos.

«Total, ciento cincuenta millones de disparates, y gordos.»

Tot lo transcrit es, com poden veure, una pura *martingala* del desventurat *Nitram*, pera donarse tó de erudit y sos lectors creguin que té prou criteri pera distingir un disbarat.

—¿Cóm ho faré—degué dirse—pera pegar al senyor marqués de Cerralbo y 'l periódich que tant l' alaba?

—En primer lloch, no puch dir que 'ls obsequis que 'ls carlistas li han fet haigin sigut un fiasco, perque ningú ho creuria.

Y com que lo senyor Nitram se coneix que no se apura per una *bola* més ó menos, per surtir del pas no té escrúpol en anomenar molts millions de disbarats, pera veure si disbaratanç d' aquest modo logra fer creure que sab ahont té la má dreta.

¡Vaja vaja ab lo senyor Nitram!

¿Qué no recorda per ventura aquella máxima que deurían fer espresament per vosté?

«Faltar á la verdad es vicio feo,
De que debes huir, joh Timoteol!»

Escarmentí, donchs, oh Timoteo, y no torni més á fer lo bú desde cap paper.

Perque de 'ls contrari s' esposá á que 'l día menos pensat apareguin sos pobres escrits entre 'ls innumerables ripis que cassa l' eminent é ingenios escriptor *Venancio González*.

Y lo més ignominiós per vosté es que no sería en los *Aristocrátichs*, ni en los *Académichs*.

Perque las sevas crónicas no més han fet mérits pera figurar en los *Ripios simples*.

Que vosté descansi.

•*

Lo viatje del senyor marqués de Cerralbo pot molt bé calificar de triomfal.

Primer en Barcelona, després en Vich, y en aquests moments en Olot, reb lo ilustre personatje una entusiasta ovació.

Per boca de mon Director, que ha tingut lo gust de acompañarlo en alguns dels punts indicats, m' hi podut fer càrrec del ardorós entussiasme ab que ha sigut rebut.

En las estacions del tránsit, comissions de propietaris y d'obrers, saludavan al representant de nostre august Jefe, renovantlo testimoni de sa inquebrantable llealtat.

Llargas foren de resenyar tantas manifestacions y de insertar tots los discursos que en aqueixas s' han fet.

Y com que per altre part la prempsa diaria carlista ja publica extensament detalladas noticias sobre 'l particular, me contento solsen participar á mos lectors que si espléndidas han sigut en Vich y en Olot las festas en honor al marqués, no menos imponents y entussiatas se preparan en Manresa y en Igualada, poblacions que está en vigilias de visitar.

FLORDELÍS.

BRRRR....

—¡Pillos!.... ¡murrisl!.... ¡pocas vergonyas!...

—Home, Gay-Lussac, m' extranya veuret enfadat, perque acostumas á pender las cosas ab calma... y...

—¿Qui t' ha dit qu' estava enfadat?...

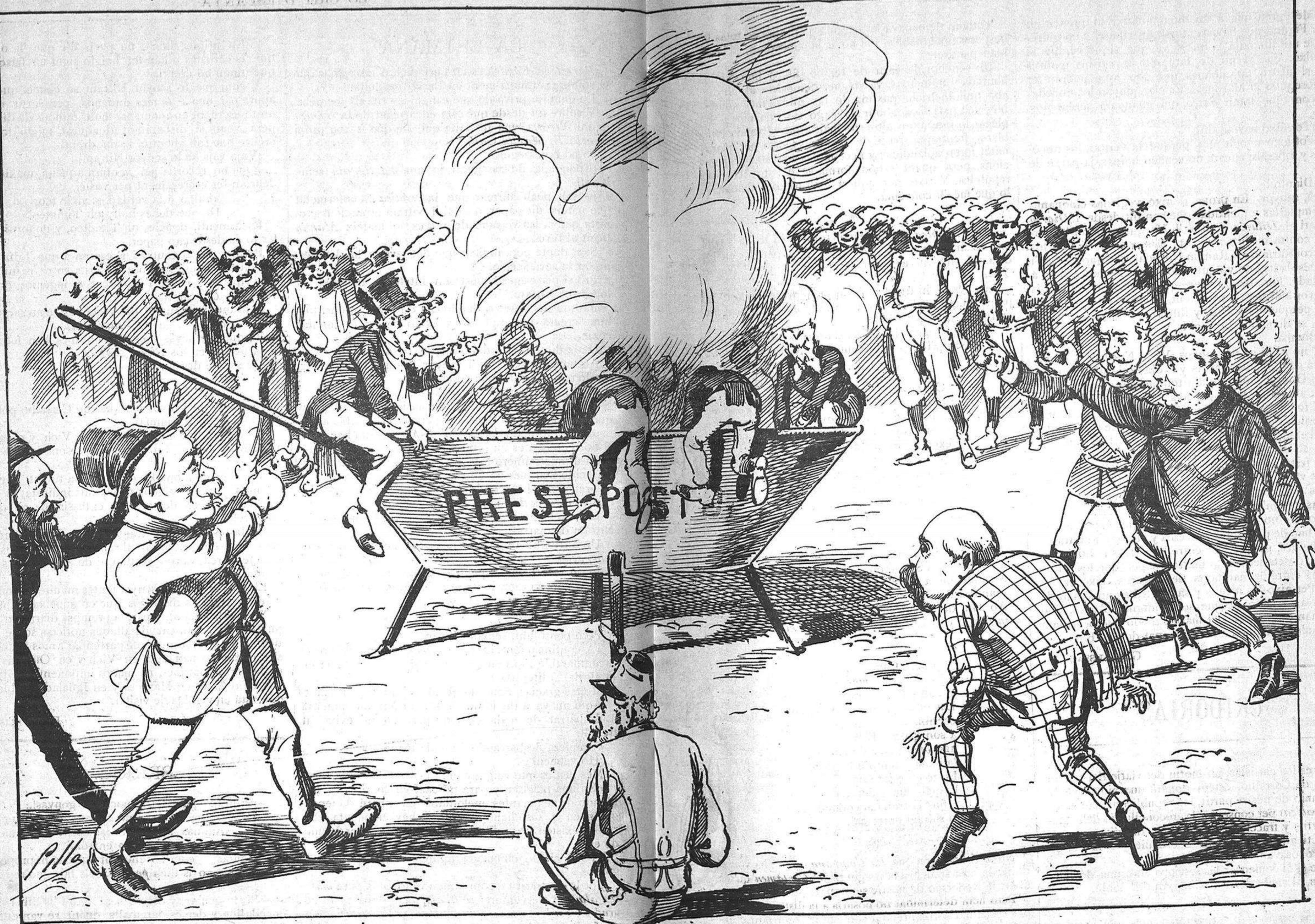
—Veuras.... com té sento dir aquests improperis....

—Es que no 'ls dich *per me*; sols faig que repetir.

—Repetir?

—Sí; lo que avuy dia se sent entre 'ls lliberals, los nocedalins y demés jaramalla, quant se van enterant dels obsequis que 's tributa al senyor Marqués de Cerralbo.

—¿Vols dir que 'ls hi sab greu?

Lo partit que governa mienja fins à saciarse,
los demés que 'l rodejan se 'l miran ab enveja,
perque aquí à questa terra qui no pot ensilarse

per falta de descaro, mentres viu 's fastigueja
y apart, sense aplaudirlos encara ni xiulals,
contemplan la comèdia carlins y federals.

—Més greu que á un mico quan l' hi prenen un coco. Figúrat que havíen mogut un xibarri y un guirigay de mil dimonis.... que si vé, que si no vé, que si fará aixó, que si no ho fará, que 'ls carlins, ¡pobres carlins! quatre tarambanas que son, ¿qué podrán fer per obsequiar al Marqués? Es clar, deyan los nocedalins, com que farán *fiasco*, qui guanyará serém nos altres.

—¿Tot aixó havíen dit?

—Tot aixó y molt més; perque la veritat, los nocedalins y lliberals, encara no veuen boinas, ja petan de dents.

—¡Diantre!

—Sí, senyor. En prova d' aixó, vegis las cinquanta mil ximplerías y mentidas que han dit desde 'l *Diario* no diari al *Diluvio* contra 'l Marqués, contra 'ls carlins y contra tot bitxo vivent. Ells, y en particular los de la confraría d' en Ramon Nocedal, desitjarán que 'l Marqués no hagués vingut, ó al menys hagués vingut á la callada. Per aixó, al véure que are tot son obsequis al senyor Marqués, francament, al véure tot aixó, hi ha motiu perque nocedalins y lliberals, y lliberals y nocedalins, se donguin al dimoni.

—¡Bombal!

—Y no n' hi há per menos. Ve 'n Nocedal á Barcelona; la gent s' entusiasma y l' obsequia ab una serenata al Olimpo; sols que allí tothom era director d' orquesta, aixó es, tothom portava lo compás ab lo bastó, lo qual fou causa de que la rebeldía tingüés un desenllás cómich y de que en Nocedal hagués de tocar lo dos de Barcelona més que depressa y tot fent muixoni. ¡Y are, ab la vinguda del Marqués de Cerralbo tot se tornan festas y vetlladas y banquets entre 'ls carlins!

—Es veritat. Sent aixís, ja no extranyo que s' enfadin fins al cap de munt y diguin aquella lletanía de paraules que m' han fet pensar si estava irat.

—No; jo no m' enfado mai, perque las cosas del mon s' han de pendrer á la fresca y ab major motiu las dels rebels; perque ells, entre los partits polítichs espanyols, desempenyan lo mateix paper que los micos y mones entre 'ls habitants dels boscos, aixó es, fer riurer. Per aixó los insults y sas diatribas no s' han de pendrer á lo serio, perque son indignes d' aixó, sino que s' han de pendrer del mateix modo que pendríam las paraules que digués un pensionat de San Boy.

GAY-LUSSAC

CRIDORIAS

Mentre los carlistas, ab motiu del viatje del senyor marqués de Cerralbo, estém donant una mostra de la forsa y unió de nostre partit, los republicans han celebrat *asambleas* per conseguir la reconciliació dels diferents partits y fraccions en que están dividits.

Y efectivament. Ho han conseguit tot menos lo que 's proposavan.

Perque si al comensar las sessions eran una dotzena de partits, al acabarlas no baixarán del doble.

—*

Totas las sessions que tingueren, més que sessions, semblavan una sèrie continuada de mercats de Calaf,

Tothom demanava la paraula per abocar totas las besties imaginables, y si no 'ls la concedíen, se la sabíen pendre.

Un venedor de carn de tocino, fill d' una familia honrada y numerosa, va volquer demostrar ab un discurs quilmétrich, que una de las midas més saludables pe'l país fora abolir lo pago de consums y fer plegar lo ram á un altre tocinaire que té tenda estabierta, frente per frente de la seva. Quasi per unanimitat foren aplaudidas y acceptadas aquestas proposicions, pera quant estarà formada del tot la nova república. Y aixís per aquest estil tothom demanava lo que més li convenia.

—*

A la *asamblea* republicana tothom hi trová á faltá un personatje que no pogué assistirhi per ser en los días del any qu' ell está més ocupat; era 'l *Noy de Tona*.

Ademés, s' hi trová á faltar la representació d' un partit republicà: lo de la gran república catòlica, humorística, artística y musical,

qual president será, si no s' espatlla,
lo príncep don Ramon de Nocedal.

—*

Contan que 'n Sagasta un dia, tan abatut se trobava,
que no més s' alimentava
d' uns bunyolets que fregia,
y exclamá ab melancolia:

—¿Qui es que té tant trist penar?
Y al tombarse va trobar
al monstruo ab cara de prunas,
arreplegant las engrunas
que primer ell va llensar.

—*

Ara 'ls republicans anuncian vāris manifestos.
Manifest de 'n Salmerón.

Manifest de la minoría republicana del Congrés.

Manifest dels coalicionistas, etc., etc.

Ab tant de manifestos, deuen procurar posar de manifest lo guirigall de las sevas ximplerías.

—*

|Pobre Cánovas! Las penas
y 'ls sagastins *macareños*
l' han fet venir molt á menos.
Las odas qu' ants á dotzenas
escribia á la setmana
á son Elisa ó Elvira,
han fugit y sols l' inspira
la gana y sempre la gana.
Lo té en estat fatal
lo māl humor del diable,
y fins ja troba acceptable
lo sufragi universal.

—*

No sé si ho saben que *La Campana* també ha volgut donar la seva solució á la pregunta del *Certamen* qu' ha obert la Redacció de nostre setmanari.

Però hem determinat no posarla á la llista, perque si per casualitat sortís premiat son autor, estaríam obligats á publicar lo seu retrato, causant fastich á nostres lectors; perque hi há figures que no més se miran ab

gust lo dia de Sant Antoni, y encara perque van enramadas.

•*

Y ara que parlo de *La Campana*, vaig á dirli quatre paraulas.

¿Qué 'n treus de lamentarte de las disidencias dels republicans, si tothom ja sab los punts que calasan en republicanisme?; y ademés que si 'ls republicans tinguessen crèdit, no foren necessarias tantas llàgrimas per convéncer á los lectors, que al fi y al cap no tenen pas lo cor de roca.

•*

A la llarga llista de irregularitats (ó sigan robos, parlant ab propietat) que s' estan cometent en la isla de Cuba, tenim que anyadirne un altre de 110.000 duros; una friolera!

Jo, aixís que ho vaig saber, vaig posarme á cantar:

*La Habana se va á perder
la culpa la tiene.....*

¡no! no ho diguem quí la té la culpa, perque corren uns aires tant dolents, que ab poch qu' un se desabrigui, agafa una calipandria que 'l fá está un any sense sortir de casa.

Aquestas coses las hem de pendre cantant.

*Fuig ab l' istiu l' aureneta
quan la calor va de baixa,
y fuigen los empleats
ab los fondos de las caixas.*

•*

Segons nos avisa nostre corresponsal de Balaguer, en carta que no publiquém per falta d' espai, algunas personas que forman part dels Concells de la *pepinada* nocedalista, han vist compromessos los seus noms sens haver donat facultats á ningú per ferne us.

Si 'ls noms de'ls que componen las Juntas y Concells son suposats ó sens autorisació de sos duenyos, quant se tracta de nocedalistas del *monton*,

*Ayúdeme usted á sentir,
qué enredat deu sé aquest lio.....
—No me jaga usted reir,
que tengo el labio partío.*

•*

Nostre amich D. Joan Batista Talarn també ha rebut notícias de Balaguer que confirmen lo mateix que ja hem dit en aquesta secció.

Los nocedalistas sont aixís.

També 'ns ha dit nostre amich que 'ls de Pallás (Lleyda), que figuran en l' organisació nocedalina, durant la guerra eran furiosos lliberals.

Que 's lo que sempre han estat los més devots admiradors de 'n Ramonet.

•*

En lo transcurs de pochs días han entregat son ànima á Deu 'ls Reverendíssims Rectors de Sant Pau y de Betlém.

Supliquém per son descans una plegaria á nostres lectors.

•*

*Jo, que 'n ma vida he trencat
lo més petit plat ni olla;
jo, que sempre m' ha agradat
que tothom fasi forrolla;*

jo, que quant vaig pe 'l carrer
per quansevol nen m' aparto;
jo, que per poguer fer bé
sempre 'n quedo sense un quarto,
si un dia ab fatxa integrista
á plantarm cara venia
un *memo* nocedalista.....
¡pobret! ¡prou me 'l menjars!

•*

Senyor *Equis* del cor, mentres tu martxas
á passeig per montanyas catalanas,
jo aquí dins la ciutat ¡qué 'l vent s' endugue!
m' haig de quedá ab las ganas.

Y lo que més me dol son las cabòrias
de quedá encarregat de las cridòries.

ANGEL ROMÁNTICH.

CORRESPONDENCIA

M. B. y F. — Barcelona. — Estimadíssim amich: Sento que no li poguem publicar sa poesía. La primera no acostuma á passar may. Per ésser la primera, está molt bé, y per lo tant continúhi. Fassis cárrech que 's lo mateix que anar en *bicicleta*. Al principi, tots los aficionats cauen que 's un gust.

Com aquell dia memorable que,... etc., etc. Expressions á son germá. A vosté y á 'n ell y á demés familia los hi participo que diumenge seré á Manresa.

¿Se 'ls ofereix algo?

Un deixeble fill de Adám. — Barcelona. — M' agrada molt la seva intenció, y per aixó sol l' aplaudeixo, pro no 'ns convé la forma ab que la posa de manifest.

J. S. y B. — Lleyda. — Mirarem de complaurel.... un dia 6 altre.

Pepe-Hillo. — Lleyda. — Tres eran tres, lo mateix número que 'ls ratas de *La Gran-Via*. No ho fá del tot malament; continúhi, que la perfidia mata la cassa.

Salvadó C. y M. — Igualada. — Lo seu treball está ben escrit; pero no fá per casa perque's massa serio. Envihi articlets humorístichs, y los hi publicarem. També li participo que m'hi trencat lo cap péra averigar qui pot ésser vosté, y aquesta's l'hora que encara ho ignoro. Tóquila, que jo també soch igualadí.

M. R. — La Escala. — Son dialech está molt bé, mes Jay! sento no poder complaurel, perque s'aparta de la índole d'aquest setmanari, quals produccions han d'ésser festivas.

Corneli Valentiae. — Barcelona. — Los seus símils van al pelo. Ja'ls veurá publicats. Travalli que voste'n sab.

Advertencia important.

Supliquém als suscriptors que estan en deute ab aquesta Administració, 's serveixen posar-se al corrent lo abans possible, si no volen que 'ls retirém lo periódich.

L' ADMINISTRADOR.

MORAL REPUBLICANA

Si lo dia del Reparto, no 'm donan mitxa dotsena de casas al Ensanxe, calo foch á Barcelona... ¡¡Lladres!!

**FÁBRICA D' ÁCIT PIROLLENYÓS
PIROLEÑITO DE FERRO Y ALUMINA**
Deposit de llenyas y fustas pera carruatges
de JOAN PUIGMARTÍ

Carrer de Floridablanca, 131.—Barcelona.
Especialitat en llenyas de totas classes pera estufas, fornells y confiters.—Llenya d' olivera pera netejar y conservar las calderas de vapor.

Fábrica de cotillas de varias clases
⇒ DE ⇐
FILLAS DE DUAT
ENVIO Á PROVINCIAS
Plateria, 42, entrada Pálau, 7.-2.º-2.ª
Sucursal: LA ARCHIDUQUESA
Carrer dels Archs, 4—BARCELONA

GENEROSEN PUNT
⇒ DE ⇐
GONZALO COMELLÀ
3. Carrer de la Boquería, 3.—BARCELONA
TANCAT LOS DIAS DE FESTA.

Florentino
TAPISSER ADORNISTA

Se construeixen y restauran Sillerías, Reclinatoris, Sommiers y tot lo demés pertinent á n' aquest ram.

CARRER DE XUCLÀ, 19.—BARCELONA.

ENQUADERNACIONES
en un dia luxosas y senzillas *en lo taller de*
PENELLA Y BOSCH
Molas, 29, prop la de Fontanella
BARCELONA.

ESTAMPERIA
de NTRA. SRA. DE LA MERCE
de MARIANO DE LA C. CODINA
Taller d' imatges de fusta, de totas classes.
Se construeixen oratoris y escaparates.
Oleografias, cromos, grabats, felicitacions, sorpresas y tarjetas.

ENVIO Á LAS AMÉRICAS
TANCAT LOS DIAS DE FESTA.—CARRER DELS ARCHS, 7, BOTIGA